

## Naplórészlet, 2023. június 14.

Az esti tesztek-veszek alatt – egy kis mazochizmussal fölvértezve – meghallgattam **Pavlovits Tamás** egy évvel ezelőtti előadását a szabadságról, mint az orwelli „ $2+2=4$ ” köré fűzött gondolatokról. Ez az előadás volt a leggyengébb, amit eddig hallottam tőle, ez már majdnem a laposföld-hívők színvonalán állt, ami a matematikát illeti. A  $2+2=4$  **PT** szerint nem a természetből kiolvasott összefüggés, hanem matematikai axiómának tekinthető, és szerinte a matematika területe a szükségesség világa, és nem a szabadságé. Egyrészt, ha a  $2+2=4$  matematikai axióma, akkor egy szabadon választott összefüggés, tehát nem a szükség világa, másrészt pontosan akkor szükséglet, ha a természetből olvastuk ki. Ez utóbbi igazságából azonban nem következik, hogy a matematikában ne lenne szabadság, épp olyan, sőt nagyobb, mint ami a verbalításban is létezik. **PT** matematikáról szóló gondolataival nemcsak az a baj, hogy nem igazak, de az is, hogy a filozófia professzora nem érti a matematika lényegét, a matematika szerepét a tudományokban és nemcsak a természettudományokban, hanem általában a tudományokban, a filozófiát is beleértve. Hová jutottak a filozófusok **Platón** óta, aki a matematikát annyira fontosnak tartotta, hogy a hagyomány szerint az Akadémiája bejáratán a következő felirat szerepelt: „*Ne lépjen ide be senki, aki nem ismeri a geometriát!*”. **PT** nemcsak a matematikában járatlan, de a tudománytörténetben is, mert, ha járatos lenne, akkor ismernie kellene azokat a vére menő vitákat, amelyek egy-egy új matematikai gondolat körül alakulnak ki. A matematika bizony – kedves laikusok – a szabadság világa, a játékos elme számára a legnagyobb szabadságot biztosítja egyrészt a világ megismerésében, másrészt annak visszatükrözésében.

**PT** megkülönbözteti a természettudományos perspektívát a filozófiai perspektívától, a természettudományok – szerinte – a tények világát kutatja, míg a filozófia az emberi élni tudást.<sup>1</sup> Szívesen megkérdezném tőle, hogy létezik-e olyan „élni tudás”, amely nem tényeken alapszik.

Az előadás utolsó felében **PT** körülírja **Orwell** művében a politika világát. Sajnos e mondanivalók lényegét elszűrkitik és megkérdőjelezzik a korábbi szövegek balgaságai, ellentmondásai. Írnom kellene erről az előadásról egy részletes elemzést, de félek, hogy nem tudnám tárgyilagosan, érzelemmentesen megfogalmazni a gondolataimat, bár az első felindulásom mindig átfordul együttérzéssé. Nagyon sajnálom azokat, akik a matematika világára vakon élnek, akik olyan szépségtől fosztatnak meg, amelyet a zene, a képzőművészet és az irodalom együttesen sem tud nyújtani. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy lebecsülném a humán kultúra adományait, aminek nagy élvezője vagyok, de épp ezért tudok összehasonlítással élni, és a matematikát eléjük sorolni. **Erdős Pálnál** én sem tudom jobban megfogalmazni: „*Miért gyönyörűek a számok? Ehhez hasonló azt kérdezni, hogy miért szép Beethoven Kilencedik szimfóniája. Ha nem érted miért, senki sem tudja elmondani neked. Tudom, hogy a számok csodaszépek. Ha nem gyönyörűek, akkor semmi sem az.*”<sup>2</sup> És ezt **Erdős** csak a számokról, a matematika legelemibb egységeiről állapította meg, és csak a szépségükről, a hasznosságukról még szó sem esett.

---

<sup>1</sup> Lásd ezzel szemben a „*Mi a filozófia*” című írást: <https://www.infinitemath.hu/archivum/filozofia/408-mi-a-filozofia>

<sup>2</sup> Néhány saját gondolat ugyanerről: „*A matematika dicsérete*”; <https://www.infinitemath.hu/archivum/blog/382-a-matematika-dicserete>